

ילדים גדלים באהבה: הנוסחה המושלמת לעשות את זה

מאת: חיים קרמר
יולי 19, 2021

תדפיסו ותלו על המקרר: רבי נחמן נותן לנו את הנוסחה המושלמת לגדל את הילדים שלנו באהבה. וגם, את הסגולה לילדים!

כל מי שגידל ומגדל ילדים, יודע בבירור כמה החכמה והבינה חיוניות לגידול הילדים היקרים שלנו.

הבעיה היא, שלדעת שאתה זקוק לתכונות הללו ולהיות בעל אותן התכונות זה לא אותו דבר. בשני הספרים: “ספר המידות” וספר “ליקוטי עצות” – יש אינספור עצות ודברי חכמה של רבי נחמן, יש חכמה רבה ובינה יתירה באומנות גידול הילדים. כל המבקש תמונה מלאה של עצתו של רבי נחמן בתחום זה – צריך לעיין בספרים האלה בהרחבה. במאמר זה מלוקטות מספר עצות חיוניות וחשובות שמהוות קרש קפיצה אדיר בתור התחלה לאתגר המיוחד והגדול מכולם – חינוך הילדים!

לא לכעוס – “אב כעסן מוליד ילדים שוטים” – כותב רבי נחמן בספר המידות (בנים א, קז). נוסף על ההשפעה החיובית שהרוגע והנינוחות משפיעים על היחס שבין הבעל לאישה, בית המושתת על השלום משפיע השפעה חיובית אדירה על הילדים.

מכיוון שהם הבריות הרגישות והמבחינות ביותר עלי אדמות, הילדים לומדים מהר מאוד מההורים שלהם ואפילו קולטים את ערכיהם. אם ההורים מתייחסים ביניהם באהבה, בשלווה וברוגע, הם רואים את זה ולומדים מזה. אם האבא מקיים מצוות, חסדים, מתפלל ולומד תורה – הילדים ילמדו את חשיבות היהדות בחייהם. אבל אם הוא מתנהג בתוקפנות או בקפידה כלפי הזולת, אשתו וילדיו – הילדים ילמדו ממנו להתנהג כך. אם אמא שלהם מרכלת או מוציאה דיבה – הם ילמדו את זה ממנה. הוא הדין לגבי כעס, ניצחון או כל יתר המידות השליליות.

לעומת זאת, הפשרנות, הרחמים וההתחשבות שהילדים מבחינים בהם בביתם, יסייעו להם להתפתח להיות בני אדם מכילים ומלאי עוצמה וחיות רוחנית.

בלי העדפות – רבי נחמן אומר “לעולם אל ישנה (יעדיף) אדם בן אחד בין שאר הבנים” (ספר המידות א, נג). חז”ל לומדים זאת מסיפור של יוסף הצדיק,, שיעקב אביו גילה אליו סימני עדיפות על שאר בניו, ואפילו נתן לו כתונת פסים (בראשית לז, ג). יחס מעדיף זה הוביל בסופו של דבר לרדתו של עם ישראל לגלות מצרים (שבת י, ע”ב).

אולי גם זה יעניין אתכם:

למה צריך הרבה ילדים?

שני ילדים שתי דרכים בחינוך הילדים

מציאות אחרת

ילדות קשה והתרופות של רבי נחמן

לא פעם, גילוי יחס מיוחד לילד אחר נחוץ ואף יש לו יתרונות ארעיים, אולם השפעותיה ארוכת הטווח של גישה זו הן לרוב שליליות. רק ילדים מיוחדים במינם יוכלו להתגבר על תחושות הקנאה המתפתחות אצלם כלפי אח או אחות שזוכים ליחס מועדף מצד ההורים.

דרך ארץ קדמה לתורה – רבי נחמן כותב ש”צריך ללמד את התינוק דרך

ארץ מנעוריו ” (ספר המידות א , סד). כיבוד מבוגרים , שליטה עצמית , חשיבות החסד ועוד – מהווים כולם מרכיבים חיוניים בהתפתחותו של הילד . מידות אלה ואחרות יש לנטוע בידל מינקותו , או מרגע שהוא יכול להגיב על אידיאלים אלה , גם אם הילד לא מבין עדיין את החשיבות שלהם . עיכוב בהקנייתם עד שיתבגר וכבר יוכל להתנהג כראוי בפעול “בצורה אינטליגנטית ” מביא בדרך כלל לסדרה של תגובות חצופות , אישיות מגובשת שקשה ביותר לשנות אותה מאוחר יותר בחיים .

מכיוון שהילדים הבריות הרגישות והמבחינות ביותר עלי אדמות , הם לומדים מהר מאוד מההורים שלהם ואפילו קולטים את ערכיהם . אם ההורים מתייחסים ביניהם באהבה , בשלווה וברוגע , הם רואים את זה ולומדים מזה !

ילד הוא יצור רגיש ומבחין במיוחד – רק מעט חומק מעיניהם הבוחנות וממוחם השואל של הקטנים . לכן מלמד אותנו התלמוד : אל תאמר לילד שתיתן לו משהו ואחר כך תימנע מלעשות את זה , שהרי בכך אתה מלמד אותו לשקר (על פי מסכת סוכה מו , ע”ב).

הילדים גם מאוד רגישים למצבי הרוח של הוריהם ומסוגלים לגלות חוסר עקביות בהתנהגות שלנו , ההורים . קשוט עצמך ! – אומר התלמוד בתוקף , ורק אחר כך קשוט אחרים (השו ’ בבא מציעא קז , ע”ב).

בלי סטנדרטים כפולים – הבעיה שלנו היא הסטנדרט הכפול שאנו מקיימים – בין צורת ההתנהגות שלנו מצד אחד , לבין הדרך שבה אנו מבקשים שהילדים שלנו יתנהגו מצד שני . רבי נחמן גם הזהיר נגד קיומם של סטנדרטים כפולים כאלה ונגד התנהגות בלתי עקבית .

בלי אלימות !!! – ידועים מקרים של ילדים שנעשים עקשנים . הילד רוצה משהו , אתה משיב בשלילה . הילד מתעקש , הוא צועק ואחר כך כבר צורח . אתה מתעצבן ואז – צועק בקול רם או חלילה מכה אותו , כאילו המכה הזו תגרום לכך שהילד ישתוק . עכשיו אתה הצועק והצורח , אבל הילד ממשיך לבכות . בסוף , כשאתה כבר לא יכול עוד לעמוד בזה , אתה מוותר ו ’משלים ’ איתו . על כך מזהיר אותו רבי נחמן : “לא להרביץ ולא לוותר ” (שיח שרפי קודש א -צא).

בלי אלימות , עם אהבה משיגים הרבה יותר !

המכה באה לרוב למען שחרור כעסו של ההורה , ולא כאמצעי לחינוך
הילד . את זה חשים הילדים היטב , והם לומדים להתעלם מהמכות הקלות
המשמשות אך ורק כרסן ארעי . כפי שאמר פעם רבי נחמן : בכעס לא תשיג
את מה שאתה מבקש (מהילד) . וגם אם השגת משהו באמצעות הכעס , דע
שהיית משיג הרבה יותר באהבה (רבי לוי יצחק בנדר) .

הצעותיו של רבי נחמן לא עוסקות רק בגידול הילדים , אלא (ביתר
חיבוריו) הוא דן בנושא עוד בטרם הילדים הגיעו לעולם , שכבר מאז
צריך לדאוג להתפתחות שלהם ולגידולם . העצה הבאה היא העצה בהא
הידיעה המהווה כלי אדיר בחינוך הילדים (ובכל תחום בחיינו) לפני
בואם של הילדים וכל שכן אחרי שנולדו ובמהלך חייהם – התפילה !

התפללו , וכמה שיותר ! – חשוב לצאת ברגל ימין . זה לא אומר שצריך
להמתין עד שילדים ייוולדו . לצאת ברגל ימין פירושו , להתחיל
בתפילות הרבות שחיברו לצורכם של זוגות עוד קודם ההיריון . הזוהר
הקדוש מלמד שלמחשבות הטהורות של ההורים לפני ההתעברות – יש השפעה
ישירה על אופיו של הילד (זוהר חדש טו , א . ליקוטי מוהר"ן י , ד) .

כן , יש תפילות לכל מצב – היריון , לקראת הלידה , אחרי הלידה והמשך
גידולם של הילדים , המלאכים המתוקים שקיבלנו מתנה מבורא עולם
כפיקדון . ההצלחה תובעת תפילה תמידית פנייה לבורא עולם בבקשה
שייתן לנו את החכמה , התבונה , הבינה והגישה הדרושות לגדל את

ילדינו – זו הערובה להצלחה ! לכן אומר רבי נחמן , שהשקעת כוחות בתפילה היא סגולה לילדים (ליקוטי מוהר"ן , מח).

(המאמר מבוסס על דברי המחבר בספרו לעבור את הגשר הצר . כנסו ותיהנו מהמבצעים המיוחדים של חנות האתר שלנו !).

מאמרים מרתקים נוספים בתחום הורות וחינוך הילדים תמצאו בקישור הזה.